

JÓKEDVŰ POSZMÉHEK - NEM CSODA, HA A LEGIFJABB GENERÁCIÓ IS KÖRÜLVESZI ŐKET!

Sokat utaznak a poszméhek, hol viszik őket, hol pedig röpködnek és hirdetik hasznukat évtizedek óta. Jelentőségüket a belga tudós, dr. Roland De Jonghe már gyerekkorában felismerte, később pedig foglalkozni kezdett a mesterséges tenyésztésükkel, technológiát dolgozott ki rá, amely világsikert aratott. A kulcsfontosságú biológiai növényvédelem múltja a 80-as évekre nyúlik vissza, itthon pedig igazán a 90-es évek elején honosodott meg. A kártevők elleni népszerű védekezés, vagyis a biológiai növényvédelem a hajtásai technológiában fontos, ha nem a legfontosabb szerepet tölti be, hiszen a növényvédő szerek - a fogyasztók nagy öröme is-, a háttérbe szorultak. Igaz a poszméhek tenyésztési módszerét lakat alatt védik és ebbe talán bele is kell nyugodni, a lényeg és a hangsúly még így is az alkalmazásukon és a hasznukon alapszik. Az **Árpád-Agrár Zrt.** cégcsoportjához tartozó **Árpád Biokontroll 2003 Kft. vezetője, Orosz Róbert** interjújában a poszméhek alkalmazásáról számol be.

Mikor és milyen céllal kezdődött a kapcsolat?

1992-ben kezdődött a kapcsolat azzal a céggel, a belga Biobest-tel, akinek a termékeit forgalmazzuk. Az első években a poszméhek alkalmazásával, majd fokozatosan a hasznos élő szervezetek bevezetésével alakítottuk ki üvegházainkban a biológiai védekezést. A biológiai ágenseket adaptáltuk Magyarországra, mert a holland, nyugat-európai technológia, a klimatikus tényezők miatt nem pontosan ugyanaz, mint Magyarországon. A helyi üvegházakban azt kísérleteztük, hogy hogyan is kellene ezeket a hasznos élő szervezeteket használni, melyiket célszerű és milyen egyedszámban telepíteni.

A biológiai növényvédelem manapság nagyobb hangsúlyt kap, mint korábban?

Valójában igen! Európa szerte már a 60-as, 70-es években is kísérleteztek, kutatták azokat a ragadozókat, amelyeket a kártevőkkel szemben tudnának alkalmazni. Igazából a népszerűségét az jelentette, amikor a holland kertészet eljutott egy olyan szintre, hogy a termesztett növényeket, különösen a paradicsomot be kellett poroztatni ahhoz, hogy kössön. Tehát minél fejlettebb lett egy paradicsom növény, annál nehezebben kötődött és a termés maximalizálása miatt ez nagyon fontos volt. Erre megfelelő fizikai és kémiai lehetőségek is voltak, rezegtető rendszer, aztán hormonnal kezelték a paradicsomot, hogy megkössön és még sorolhatnám. Nyilván ez munkaerő illetve környezetvédelmi kérdés is. A hollandoknál és Nyugat-Európában hozzánk képest, a munkaerő kérdés sokkal komolyabb volt már a 80-as években is. A belga Biobest vállalat volt tulajdonosa, dr. Roland De Jonghe találta ki, hogy a zárt termesztő berendezésekben kiválóan alkalmazhatóak a poszméhek, jobban helytállnak, mint a házi mézelő méhek, mert azok nem szeretnek bent lenni, magasabb a reptük, nagy egyedszámmal repülnek. A poszméhek kis egyedszámmal gyűjtenek, elég nagytestűek, tehát erőszakosan tudnak virágport gyűjteni, és nem mellesleg nagyon jól bírják a zárt tereket.

Milyen más előnyökkel szolgálnak?

A beporzással megtermékenyül a növény, a virágból termés lesz. Ez a mai fajtáknál, különösen a hajtatott paradicsomnál jellemző, de a padlizsánra, sőt dinnyefélékre, paprikára is érvényes, hogy minél jobban elősegítsék a kötődést. Ezért volt szükség arra, hogy minél szélesebb körben alkalmazzuk.

Ezzel viszont azt is elértük, hogy nemcsak minden termés megmarad, hanem pl. egy hormonos kezeléssel szemben, sokkal finomabb, lédúsabb növényt, zöltséget eredményez, ami egészségesebb és a termés minőségében, hozamában is megmutatkozik.

Tehát komoly gazdasági haszna van!

Igen, de védeni kell ezeket a méheket is, ezért elkezdtek kutatni azokat a ragadozó rovarokat, biológiai ágenseket, amellyel meg tudják védeni az ültetvényeket a kártevőkkel szemben úgy, hogy ne legyen szükség a permetezésre.

Ha ugyanis a méhek bent vannak és termést akarunk elérni, akkor nem lehet permetezni, mert elpusztítjuk őket. Ez indította el azt a folyamatot, ami a 80-as évek végére 90-es évek elejére csúcson sodort ki. Mi is tovább fejlesztettünk és most ott tartunk, hogy az Árpád cégcsoport üvegházaiban büszkén mondhatjuk, hogy több mint 30 ha-on, és lassan 20 éve minden üvegházban integrált növényvédelmet alkalmazunk. Az integrált növényvédelem megfogalmazás valamiért itthon nem maradt meg, biológiai növényvédelemnek nevezi mindenki, így könnyebb megértetni az emberekkel. Fontos kiemelni, hogy ez nem biotermesztés és nem is szabad összekeverni. Ez egy növényvédelmi és nem termesztési forma, pl. itt műtrágya felhasználás van, azért hogy a növények jobban növekedjenek. A biológiai növényvédelem, hivatalos néven integrált növényvédelem, mert több védelmi formát kapcsol össze, mint a biológiai, a fizikai és a kémiai növényvédelem.

A fő csapásirány, a biológia, tehát a hasznos élő szervezetek alkalmazása. Ezt szükséges kiemelnünk főleg gazdasági megfontolásból. Ha esetleg van olyan kártevő, amelyre nincs megfelelő ágens, vagy csökkenteni kell a kártevő nyomást akkor olyan szelektív szerek alkalmazására kerül sor, amelyek igazodnak a hasznos élő szervezetekhez és biológiailag nem pusztítják el. A kezelések többnyire okszerűek, de akkor is csak egy kis területen és nem lepermetezve egy egész üvegházat. A harmadik része, a fizikai növényvédelem; pl. a különböző csapdázások, a klím szabályozás, hiszen, ha megfelelő klímát tudunk tartani a növényházban, akkor sokkal kisebb esélye van a gombásodásnak.

Egy kéthektáros üvegházban mi befolyásolja azt, hogy hány poszméhet telepítetek és milyen időközönként? Tehát mi alapján állapítjátok azt meg, hogy hány méhecskére van szükség?

*Egyszerűen négyzetméterre számolunk, tehát 1 ha-on alapvetően öt doboz méhet használunk, amit normál vagy nagy kaptárnak nevezünk, 60-80 egyedszámú kaptár; ebből 5-10 dolgozó jár ki és gyűjt virágport. A többieknek nem ez a feladatuk, van köztük here, nyilván aki megtermékenyít, van benne királynő, és a dolgozók nagyobbik része a fiasítással van elfoglalva, tehát nem jár ki. **Egy-egy ilyen méhecske jókedvében, szép időben úgy háromezer virágot is meglátogat egy nap.** És akkor 1 ha-on van pl. 30 000-tő, az legalább harmincezer virág. Ehhez képest minimum öt kaptárt alkalmazunk, tehát egyszerű matematikai számítás.*

Van egy másféle számolás, ami mostanában előtérbe került, azt pedig a mindig frissen nyílt virág számok alapján dolgozták ki. Ezzel egy picit magasabb kaptárszámok jönnek ki, hiszen egyszerre akár két fürt is virágozhat és a cél az, hogy idejében és minél hamarabb meglátogassák a poszméhek. Különösen a paradicsom termesztésben, az igen népszerű koktélpaprika esetében, ahol magasabb a nyílt virágok száma a normál paradicsomokéhoz képest. Ezek mivel kis testű termékek nem kell neki annyi idő, hogy beérjen, ezáltal a növény jobban halad és gyorsabban is virágozik, gyorsabban nyílik, és azt nem lehet megengedni, hogy kimaradjanak a kötések, mert nem találták meg a méhecskéket időben, vagy egyáltalán nem. Ezért magasabb poszméh számmal kell számolni, hogy biztosan mindig meglegyen járva, hogy a termékek a lehető legrövidebb időn belül megkössenek és növekedni kezdjenek..

Az eddig elmondottak alapján, akár paradicsom akár paprika termesztésről van szó, a poszméhek alkalmazása magasabb terméshozam esetében mit produkál, mit igényel, mit követel meg?

Az új, legkorszerűbb üvegházakban a növény jobban kihozza magából a maximumot. Természetesen ezt számos tényező befolyásolja: fény, hőmérséklet, páratartalom, megfelelő tápanyag ellátás, zöld munkák időben történő elvégzése. A poszméheknek jelentős szerepük van abban, hogy a termésmennyiség a lehető legmagasabb legyen. Az hogy, mennyit tudnak hozzátenni a terméshez, - összehasonlítva azzal, ha nem alkalmaznánk őket-, akkor nagyon sokat. Nem csak azért, mert a paradicsom nagyon intenzíven nő, hanem mert olyanok a fajták, hogy nem tudják megtermékenyíteni magukat, külső segítséget igényelnek. Tehát, ha a poszméhek nincsenek, biztos vagyok benne, hogy akár 30-50%-al kevesebb a termés.

Tehát elmondhatjuk, hogy poszméhek nélkül nincs élet, lefordítva, nincs minőségi és mennyiségi termés.

Igen-igen.

A mai paradicsom termesztésről ez mindenképp igaz, a paprikánál nem ennyire éles a helyzet. Paprika igazán jó, önmegtermékenyítő, azonban fénytelen időszakban jelentősen csökken a kötés biztonsága (szaknyelven- rúg a paprika). Végeztünk kísérleteket arról, hogy a téli időszakban, amikor szüksége van esetleg a paprikának poszméhek alkalmazására, mért adatok szerint nem lett jobb a kötődés, a kontrollházban is helyel-közzel ugyanannyi paprikát szedtek, mint amelyikbe méhecske volt, tehát szignifikánsan nem változott a mennyiség. Ezzel szemben jelentős minőségbeli javulás volt megfigyelhető azokban az üvegházakban, ahol poszméheket alkalmaztunk. A természetes megporzás következtében több mag képződik a magházban, így a paprika vállátmérője és a termés falvastagsága nagyobb lesz, ami szebb és súlyosabb bogyókat eredményez

És az kiderült, hogy miért nem nőtt a termés mennyiség?

Mert nincsen rá olyan szinten kihatással, ha a paprika nem akarja a termést, akkor elrúgja, méhecskével, vagy nélküle.

Egyre inkább érdekli a fogyasztókat, hogy az adott zöldség, gyümölcs vegyszermentes legyen. Ma már sokkal válogatósabbak vagyunk, jobban oda figyelünk vagy mások az igények?

Nyilván megváltoztak az igények, de miért változtak meg az igények?

Mert sokszor mondták a vásárlóknak, hogy változtassanak az igényeiken. Én ebben jelentős szerepét látom az áruházláncoknak. Lehet szeretni, nem szeretni jelenleg úgyis együtt kell élni velük, nincs más lehetőség. De mindenképpen az áruházláncok az elsődleges motorjai annak, hogy akár a termelők felé, - így akár az Árpád Agrár Zrt. felé is-, megköveteljék azt, hogy minél inkább vegyszermentes terméket állítson elő. És ez mindegyik áruházra igaz, van, aki erőteljesebben, van, aki kevésbé, de mindenkire jellemző. Én úgy érzem, hogy a vásárlók irányában is a reklám, a propagálás általuk közvetített leginkább.

Ma már elvárjuk, hogy minőséget vegyünk, különös tekintettel abban az időszakban, amikor tudjuk, hogy a zöldségek, gyümölcsök zöme import áru. Megengedheti magának azt bárki is, hogy biológiai növényvédelem nélkül termessen?

A nagyobb kertészetekben nagyon ritka, hogy bárki is végig kémiailag kezeljen egy kultúrát, mert nem engedheti meg, nem tudja értékesíteni, nem tud eljutni a piacra.

Az áruházláncoknál különböző minőségi rendszerekbe kell lépni, az ún. „GlobalGAP”-ba, (Európai Kiskereskedők Egyesülete által létrehozott élelmiszerbiztonsági és minőségirányítási szabvány), ott már nem lehet megszerezni. Továbbá az uniónak is van számos kritériuma növényvédő szerekre vonatkozóan, rengeteget betiltottak az elmúlt tíztizenöt évben, ami addig jó volt, de most már nem lehet használni, tehát új utat kell keresni. A másik a munkaszervezési kérdés, nincs idő permetezni, tehát amikor bent zöldmunkázni, heti több alkalommal szedni kell, nincs idő kivárni a munka egészségügyi és élelmezési várakozási időket és beilleszteni a munkafolyamatokba.

Hány partneretek van országosan vagy akár a határon túl?

Olyan 1500 körül és ugyan ez fluktuálódik. Hol kevesebb, hol több.

Azért ez elég szép szám!

Igen, 1500, ± 100 partnerről van szó. Van egy talaj laborunk is és vannak olyanok, akik csak egy talajmintát hoznak be, de a rendszerbe bekerülve kapcsolatba maradunk. Ezzel szemben egy nagyobb kertészettel, vagy akár a nagyszámú kis kertésszel, akikhez két három hónapig el kell járni, fogni a kezét, ott igen intenzív az együttműködés. A nagyobbakat heti rendszerességgel látogatjuk, igénylik a mi szaktanácsadói jelenlétiünket, bármiről is legyen szó, természetesen a növényvédelem, és ezen belül is a biológiai növényvédelem területén.

Az együttműködés során követitek, lépésről lépésre, fogjátok a kezét a termelőnek?

A kollégákkal nagyjából kéthetente eljutunk mindenkihez, van, akihez hetente, ha olyan a szituáció. Összességében ezt Zentai Ákos kollégám dolgozta ki annak érdekében, hogy a partnereinkkel állandó és személyes kapcsolatban legyünk.

Állandó partnerség, szoros **együtműködés** a kertészetekkel, no meg a poszméhekkel együttesen eredményezik a növények optimális növekedését. Az integrált- és ökológiai növénytermesztés alapeleme az okszerű növényvédelem. Az egyes kártevők elleni védekezések csak azok rajzásának nyomon követése alapján végezhetőek el környezetbarát és gazdaságos módon.

A biológiai növényvédelem, azaz a poszméhek alkalmazása garanciát jelent a termelőnek, de legfőképpen annak, aki a folyamatban az utolsó láncszemet jelenti!

Mindenekelőtt a FOGYASZTÓ!

Fotó: Arany Sándor Gábor

Szerző: Both Ildikó

Budapest, 2018. augusztus 28.

Kapcsolat: marketing@arpad.hu; arpadmarketing@gmail.com www.arpad.hu

